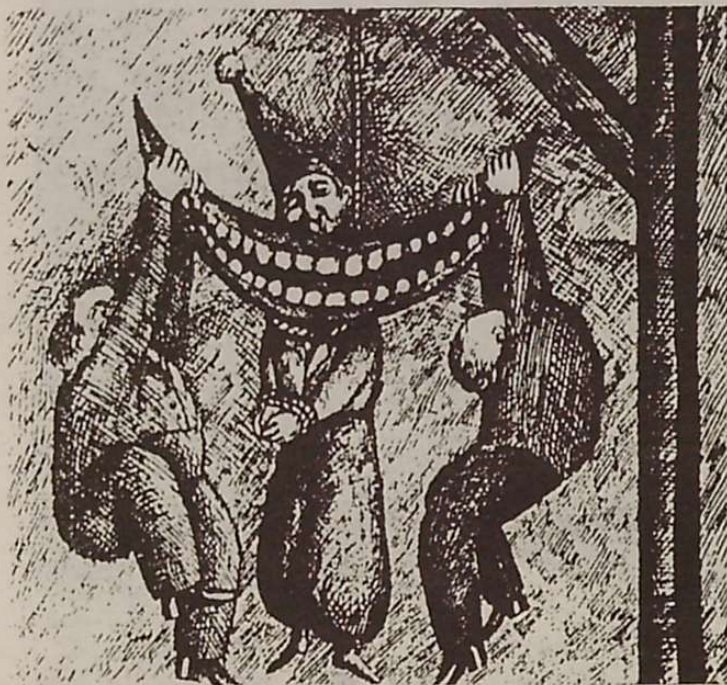

TRAPUJALE, LEZOKO IHAUTERIAREN ARDATZA

Joan den urtean Ihauteria antolatzerakoan, Ihauteri gureago bat egiteko beharra ikusi genuen, Donostiako ihauteriaren mimetismo hutsean ez erortzearen. Ihauteria bizirik zegoen Lezon, behintzat azken bost urtetik honera, baina egia esan ondo gorpuztu gabea. Ekintzak eta erritualak: mozorroak, ibilaldia, sardinari su ematea,... nahastu egiten ziren, baina ardatza edo danetiko lotura lortu gabe zegoen oraindik.

1988. urtean Kultur Batzordean bildutako elkar- teek lorturaren bat bilatzeko asmoa aurkeztu eta ezta- baidatu bazuten ere, ez zen azkenekoz gauza haundi- rik lortu, denboraren aldetik nahiko hestu bait genbil- tzan. Baina gutxienez lehenengo urratsak eman ziren, aurtengo ihauteriaren oinarri diren zenbait ekitaldi- iaz ere eratu bait ziren. Garrantzitsuenetakoen ar- tean: Ekaitzek sortutako Trapujale izeneko pertso- naia, Dantza Eskolak antolatutako dantzarien ibilal- dia eta Txerrimuñok egindako Tarratada izeneko kontzertu bufo ibiltaria, non ihauteriaren paraferna- lia osatzen duten sua, soinua eta zakuzko arropak edo jazkerak nahastu egiten ziren.

Aurten dana honetaz baliatuz eta Kultur Batzor- dean bildu diren elkarte ezberdinen gogo onen ondo- rioz, Trapujalaren inguruko nolabaiteko errituala eraiki dugu. Gure asmoa Trapujale hemendik aurre- ra, lezoar ihauteriaren pertsonaia ardatzat jotzea da. Denborak eta lezotarrok dugu hitza.

Hemendik aurrera honela izan dadila, gutxienezko pausuak antolatu genituen. Lehenengo egunean, aur- ten otsailaren bian, Trapujalaren Jeitsiera Jaizkibel menditik ospatu zen. Lezoar talde bat Trapujalaren

bila joan zen bere Jaizkibeleko zulora eta gero berare- kin batera bertaratu zitzaigun, su eta txalaparta doi- nuen artean. Atzeko atea zeharkatuz eta plazara iri- tsiz, udaletxeko balkoitik irakurri zigun aurtengo ihauteriaren pregoia, modu honetan jaiei hasiera ema- nez.

Mementu horretatik eta astearterarte, Trapujalek bere talaiatik, Ihauteria bijilatuz, inorik asteartea aurretik bukaera eman ez ziezaion. larunbatean, arra- tsaldeko laurak inguruan, eta herriko konpartsek la- gundurik oso ibilaldi trinko bezain luzea eman zuen herri osoan zehar, Ilunabarrerako bazegoen berriro be- re talaian, gaueko dantzak eta pikardiak hobeto biji- latzeko. Asteartean, lutoz jantzitako kortejo batek be- re tokitik hartu eta berriro herrian barrena eraman zuen, haur eta helduen parrak eta negarrak denbora berea sortaraziz. Gero ilunbarrean berriro plazara era- man eta igitai zorrotz baten bitartez lepoa moztu zio- ten, eta burua surtara bota.

Bere erraietatik txorizo eta ardoa atera zuten, lezo- tarren ihauteriaren bukaeraren aurretiko nahigabea kontsolatzen laguntzeko. Baina alperrik, txorizo eta ardo turrutaden, lezotarrek malkoz eta nigarrez ja- rraitu bait zuten, ez bait zen erraza Trapujale eta Ihauteri difuntuak ahaztea. Azken ekitaldi honi, Trapujalaren lepo mozte eta burua sutara botzeari alegia, SUBANBADA izena eman genion, berarekin Ihauteriaren bukaera eta magia agerian utzi nahi bait genituen.

Bestaldez, aipatu beharra dago, Ihauteri egunei izen bereziak eman genizkiela, Euskal Herriko beste zenbait bazterretan gertatzen den bezalaxe: aipa di- tzagun «ostegun gizena», ostiral flakua, astelehenita, asteartita, Lezorako honako izen hauek aukeratu ge- nituen OSTEGUNZURI, OSTIRALORI, LA- RUNBATGORRI, IGANDUBEL, ASTELEHE- NARRE, eta ASTEARTEBELTZ. Hortarako ko- lore eta egunekin jokatu genuen, eguneroko errealita- tea azaldu nahian. Kontutan harturik Lezon larunba- ta izaten dela ihauterietako egunik beroena, trinkoe- na, bera hartu genuen ardatza bezala, intentsitatez gora dijoan kolore gama bat, hartuz, (zuria, horia, go- rria,...), eta behin larunbata iritsiz gero, eta ihauteria bere malda beheran sartu dela ikusirik, ilunduz dijoan beste kolore gama bat hartu bukaera sinbolizatzen duen asteastera ailegatu arte, (ubela, arrea, beltza).

Kultur Batzordea osatzen dugunok oso pozik gaude atera zenarekin. Espero dugu zuek ere horrela egotea. Hala ere, ez dugu bukatu nahi. Ihauteriaren antola- kuntza herriko elkarte eta talde guztientzat zabalik dagoela gogoratu gabe.

Joseba Presentación Barandiaran